

Doç. Dr. Sami NARTER

HUKUKA GİRİŞ

Doç. Dr. Sami NARTER

HUKUKA GİRİŞ

ADALET YAYINEVİ

Ankara - 2025

ADALET BASIM YAYIM DAĞITIM SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hukuka Giriş
Sami Narter

Hukuk Yayınları Dizisi – 4259

Birinci Baskı : Eylül, 2025

ISBN : 978 – 625 – 377 – 428 – 8

ADALET YAYINEVİ

Merkez

Strazburg Caddesi No: 10/B Sıhhiye-Ankara
Tel : (0312) 231 17 00
Fax : (0312) 231 17 10

İstanbul Şube

Mustafa Kemal Caddesi No: 60/C
(Anadolu Adliyesi Karşısı) Kartal-İstanbul
Tel : (0216) 305 72 81

Dağıtım

Strazburg Caddesi No: 17/B Sıhhiye-Ankara

Bursa Şube

Bursa Adliye Sarayı Zemin Kat Bursa

 : adalet.com.tr – adaletyayinevi.com

 : facebook.com/adaletyayinevi

 : adalety@adaletyayinevi.com

 : twitter.com/adaletyayinevi

Sayfa Tasarımı:

Bilgin Teren

Kapak Tasarımı:

Yasin Özbudak

Baskı:

ADA Matbaacılık Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Ahi Evran OSB Mah. Anadolu Cad. No: 4/1 06935 Sincan/Ankara
Tel: (0312) 385 54 10
Sertifika No: 44093

ÖNSÖZ

Günlük hayatta her birey hukukî sorunlarla karşılaşabilmekte, ancak bu sorunları nasıl çözümleneceği konusunda yeterli hukuk bilgisine sahip olamamaktadır. Bu tür durumlarda birey hak ve yükümlülüğü ile ilgili bilgi sahibi olduğu zaman buna ilişkin yol ve yöntemleri kullanabilir. Bu nedenlerle her bireyin temel hukuk bilgilerini öğrenmesi önemli bir gereksinimdir.

Bu çalışmanın amacı, hem öğrenimleri boyunca çeşitli hukuk dersleri alacak üniversite öğrencilerinin bu dersleri için alt yapının hazırlanması hem de temel hukuk bilgisine ihtiyaç duyan kesimlerin bu ihtiyacının karşılanmasıdır.

Üniversite öğrencilerine, hukukçulara ve konuyla ilgili araştırmacılara yararlı olması dileğiyle bu baskıda katkısı bulunan herkese teşekkürlerimizi sunuyorum.

Doç. Dr. Sami NARTER

Ağustos 2025, Ankara

KISA İÇERİK

ÖNSÖZ

KISA İÇERİK

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

BİRİNCİ BÖLÜM

HUKUK KAVRAMI VE HUKUKUN TOPLUMSAL KAYNAKLARI

- A. HUKUK KAVRAMI
- B. HUKUKUN GEREKLİLİĞİ, TOPLUM HAYATI VE SOSYAL DÜZEN
- C. SOSYAL DÜZEN KURALLARI
- D. HUKUK KURALLARININ DİĞER SOSYAL DÜZEN KURALLARIYLA İLGİSİ
- E. HUKUK İLE EKONOMİK DÜZEN ARASINDAKİ İLİŞKİ

İKİNCİ BÖLÜM

HUKUKUN GENEL (EVRENSEL) İLKELERİ

- A. HUKUKUN GENEL İLKELERİ KAVRAMI VE SINIFLANDIRILMASI
- B. HUKUKUN GENEL İLKELERİNDEN ÖRNEKLER

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HUKUKUN ÇEŞİTLİ GÖRÜNÜMLERİ, HUKUK DÜZENİNİN AMACI VE İŞLEVLERİ, KANUNLAŞTIRMA

- A. HUKUKUN ÇEŞİTLİ GÖRÜNÜMLERİ (ANLAMLARI)
- B. HUKUK DÜZENİNİN AMACI VE İŞLEVLERİ
- C. KANUNLAŞTIRMA (TEDVİN - HUKUKUN DERLENMESİ)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HUKUKUN KAYNAKLARI, HUKUK KURALLARININ ÜSTÜNLÜK DİZİLİŞİ VE HUKUK SİSTEMLERİ

- A. HUKUKUN KAYNAKLARINA İLİŞKİN KAVRAMLAR
- B. POZİTİF (YÜRÜRLÜKTEKİ) HUKUKUN KAYNAKLARI
- C. HUKUK KURALLARININ ÜSTÜNLÜK DİZİLİŞİ (NORMLAR HİYERARŞİSİ)
- D. BAŞLICA HUKUK SİSTEMLERİ VE ESKİ TÜRK HUKUK SİSTEMİ

BEŞİNCİ BÖLÜM

HUKUK KURALLARININ ORTAK NİTELİKLERİ, TÜRLERİ, HAKİMİN HUKUK KURALI OLUŞTURMASI VE TAKDİR YETKİSİ

- A. HUKUK KURALLARININ ORTAK NİTELİKLERİ
- B. HUKUK KURALLARININ NİTELİKLERİNE GÖRE TÜRLERİ

ALTINCI BÖLÜM**HUKUK KURALLARININ UYGULANMASI**

- A. HUKUK KURALLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI
- B. HUKUK KURALLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI
- C. HUKUK KURALLARININ ANLAM BAKIMINDAN UYGULANMASI

YEDİNCİ BÖLÜM**HUKUKUN DALLARA AYRILMASI**

- A. HUKUK DALLARI
- B. KAMU HUKUKU-ÖZEL HUKUK KARŞILAŞTIRMASI
- C. KAMU HUKUKU DALLARI
- D. ÖZEL HUKUK DALLARI
- E. KARMA NİTELİKLİ HUKUK DALLARI

SEKİZİNCİ BÖLÜM**ÖZEL HUKUKA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR**

- A. KİŞİ VE KİŞİLİK KAVRAMI
- B. GERÇEK KİŞİLER
- C. HAK EHLİYETİ
- D. FİİL EHLİYETİ
- E. TÜZEL KİŞİLER

DOKUZUNCU BÖLÜM**HUKUKTA YAPTIRIM**

- A. YAPTIRIM KAVRAMI
- B. YAPTIRIMIN İŞLEVİ
- C. YAPTIRIMIN TARİH İÇİNDEKİ GELİŞİMİ
- D. YAPTIRIM TÜRLERİ

ONUNCU BÖLÜM**TÜRK YARGI ÖRGÜTÜ**

- A. GENEL BİLGİ
- B. ADLİ YARGI
- C. İDARİ YARGI
- D. ANAYASA YARGISI
- E. UYUŞMAZLIK YARGISI
- F. HESAP YARGISI
- G. SEÇİM YARGISI
- H. ASKERİ YARGI

KAYNAKLAR**KAVRAM DİZİNİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
KISA İÇERİK.....	7
İÇİNDEKİLER	9
KISALTMALAR.....	21

BİRİNCİ BÖLÜM

HUKUK KAVRAMI VE HUKUKUN TOPLUMSAL KAYNAKLARI

A. HUKUK KAVRAMI	23
1. SÖZCÜK OLARAK HUKUK	23
2. KAVRAM OLARAK HUKUK	25
B. HUKUKUN GEREKLİLİĞİ, TOPLUM HAYATI VE SOSYAL DÜZEN	26
1. HUKUKUN GEREKLİLİĞİ	26
2. TOPLUM HAYATI	27
3. SOSYAL DÜZEN	29
C. SOSYAL DÜZEN KURALLARI	30
1. SOSYAL DÜZEN (İNSANİ DAVRANIŞ) KURALLARI	30
2. SOSYAL DÜZEN KURALLARININ ORTAK ÖZELLİKLERİ.....	31
3. FAYDALI (İYİ) SOSYAL DÜZEN KURALI TÜRLERİ	32
a. Din Kuralları	32
b. Ahlâk Kuralları	34
c. Görgü Kuralları.....	36
d. Örf ve Adet Kuralları	38
da. Sıradan Örf ve Adet Kuralları	38
db. Hukuki Örf ve Adet Kuralları.....	39
dc. Örf ve Adet Kuralları Çeşitleri	40
e. Hukuk Kuralları	41
4. ZARARLI (KÖTÜ) SOSYAL DÜZEN KURALI TÜRLERİ	42
a. Suç Örgütü (Çete) Kuralları	43
b. Kişisel Suçlu Kuralları	44

D. HUKUK KURALLARININ DİĞER SOSYAL DÜZEN KURALLARIYLA İLGİSİ	45
1. TEMEL FARK	46
2. DİN KURALLARI İLE HUKUK KURALLARI KARŞILAŞTIRMASI	46
3. AHLÂK KURALLARI İLE HUKUK KURALLARI KARŞILAŞTIRMASI	50
4. GÖRGÜ KURALLARI İLE HUKUK KURALLARI KARŞILAŞTIRMASI.....	54
5. ÖRF VE ADET KURALLARI İLE HUKUK KURALLARI KARŞILAŞTIRMASI.....	56
E. HUKUK İLE EKONOMİK DÜZEN ARASINDAKİ İLİŞKİ	57
1. GENEL BİLGİ	57
2. TÜRKİYEDE EKONOMİK DÜZEN.....	59
3. HUKUK DÜZENİ İLE EKONOMİK DÜZENİN ETKİLEŞİMİ	61

İKİNCİ BÖLÜM

HUKUKUN GENEL (EVRENSEL) İLKELERİ

A. HUKUKUN GENEL İLKELERİ KAVRAMI VE SINIFLANDIRILMASI	65
1. HUKUKUN GENEL İLKELERİ KAVRAMI	65
2. HUKUKUN GENEL İLKELERİNİN ORTAYA ÇIKIŞI VE SINIFLANDIRILMASI.....	68
a. Hukukun Dallarına Göre Sınıflandırma.....	68
b. Genel İlkelerin Kaynaklarına Göre Sınıflandırma.....	69
B. HUKUKUN GENEL İLKELERİNDEN ÖRNEKLER	70
1. EŞİTLİK İLKESİ	70
2. DÜRÜSTLÜK VE İYİNİYET İLKESİ.....	72
3. AHDE VEFA (SÖZE BAĞLILIK) İLKESİ	75
4. SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ İLKESİ.....	76
5. KANUNSUZ SUÇ VE CEZA OLMAZ İLKESİ	77
6. KANUNLARIN GENELLİĞİ VE SOYUTLUĞU İLKESİ	79
7. HUKUKİ GÜVENLİK İLKESİ.....	79
8. KAZANILMIŞ HAKLARA SAYGI İLKESİ	81
9. GEÇMİŞE YÜRÜMEZLİK İLKESİ	82
10. MASUMİYET (SUÇSUZLUK) KARİNESİ.....	84
11. İDARENİN YARGISAL DENETİMİ	86
12. KUVVETLER AYRILIĞI İLKESİ	87

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HUKUKUN ÇEŞİTLİ GÖRÜNÜMLERİ, HUKUK DÜZENİNİN AMACI VE İŞLEVLERİ, KANUNLAŞTIRMA

A. HUKUKUN ÇEŞİTLİ GÖRÜNÜMLERİ (ANLAMLARI).....	93
1. POZİTİF (YÜRÜRLÜKTEKİ) HUKUK.....	93
2. YAZILI (MEVZU) HUKUK.....	94
3. DOĞAL (İDEAL) HUKUK.....	94
4. MADDİ HUKUK - ŞEKLİ HUKUK.....	95
5. OBJEKTİF HUKUK - SÜBJEKTİF HUKUK.....	96
6. ULUSAL HUKUK - ULUSLARARASI HUKUK	96
B. HUKUK DÜZENİNİN AMACI VE İŞLEVLERİ	97
1. TOPLUMSAL DÜZENİ VE BARIŞI SAĞLAMAK	97
2. TOPLUMSAL İHTİYAÇLARI KARŞILAMAK.....	98
3. HUKUKİ GÜVENLİĞİ SAĞLAMAK.....	99
4. ÖZGÜRLÜĞÜ SAĞLAMAK	101
5. EŞİTLİĞİ SAĞLAMAK	101
6. ADALETİ GERÇEKLEŞTİRMEK	103
a. Denkleştirici adalet.....	104
b. Dağıtıcı adalet.....	104
c. Hakkanîyet.....	105
d. Sosyal adalet.....	106
e. Adalet Sembolleri	107
ea. Yunan Adalet Tanrıçası - Themis	107
eb. Türk Adalet Efsanesi – Gök Kızı.....	109
C. KANUNLAŞTIRMA (TEDVİN - HUKUKUN DERLENMESİ)	112
1. GENEL BİLGİ	112
2. KANUNLAŞTIRMA (HUKUK DERLEME) TÜRLERİ	113
a. Statik Derleme	113
b. Dinamik Derleme.....	114
3. KANUNLAŞTIRMA (HUKUK DERLEME) YÖNTEMLERİ	114
a. Somut Kural Koyma Yöntemi.....	114
b. Soyut Kural Koyma Yöntemi	114
c. Türkiye'de Kanunlaştırma (Tedvin -Hukukun Derlenmesi).....	115

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

HUKUKUN KAYNAKLARI, HUKUK KURALLARININ ÜSTÜNLÜK DİZİLİŞİ VE
HUKUK SİSTEMLERİ

A. HUKUKUN KAYNAKLARINA İLİŞKİN KAVRAMLAR	117
B. POZİTİF (YÜRÜRLÜKTEKİ) HUKUKUN KAYNAKLARI	118
1. ASIL KAYNAKLAR	118
a. Yazılı Kaynaklar	119
aa. Anayasa	120
ab. Kanunlar	122
aba. Tanım	122
abb. Kanunların Özellikleri	122
abc. Kanunların Yapılışı	123
abca. Öneri	124
abcb. Görüşme	124
abcc. Yayın	125
abd. Kanunlara Eş Düzenlemeler	126
ac. Uluslararası (Milletlerarası) Andlaşmalar	126
ad. Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	128
ada. Olağan dönem Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	128
adb. Olağanüstü Dönem Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi	129
adc. Cumhurbaşkanı Kararları	131
add. Tüzükler	132
ade. Yönetmelikler	133
adf. Adsız Düzenleyici İşlemler	134
b. Yazılı Olmayan Kaynaklar	134
ba. Örf ve Adet Hukuku Kuralları	134
baa. Sıradan Örf ve Adet Kuralları	136
bab. Hukuki Örf ve Adet Kuralları	137
bac. Örf ve Adet Kuralları Çeşitleri	138
bb. Hukukun Genel (evrensel) İlkeleri	139
2. YARDIMCI KAYNAKLAR	140
a. Bilimsel Görüşler (Öğreti-Doktrin)	141
b. Yargı Kararları (İçtihatlar)	143
C. HUKUK KURALLARININ ÜSTÜNLÜK DİZİLİŞİ (NORMLAR HİYERARŞİSİ)	144
1. GENEL BİLGİ	144
2. ORGANLAR HİYERARŞİSİ	147

D. BAŞLICA HUKUK SİSTEMLERİ VE ESKİ TÜRK HUKUK SİSTEMİ.....	148
1. KARA AVRUPASI HUKUK SİSTEMİ (Roma-Germen Hukuk Sistemi-Kontinental Hukuk Sistemi).....	148
2. ANGLO-SAKSON HUKUKU SİSTEMİ	149
3. İSLÂM HUKUKU SİSTEMİ	151
4. SOSYALİST HUKUK SİSTEMİ	155
5. ESKİ TÜRK HUKUK SİSTEMİ.....	156

BEŞİNCİ BÖLÜM

HUKUK KURALLARININ ORTAK NİTELİKLERİ, TÜRLERİ, HAKİMİN HUKUK KURALI OLUŞTURMASI VE TAKDİR YETKİSİ

A. HUKUK KURALLARININ ORTAK NİTELİKLERİ	161
1. HUKUK KURALLARI EMİR, YASAK VEYA İZİN İÇERİR (Normatifliği).....	161
2. HUKUK KURALLARININ KONUSU ASLEN İNSAN DAVRANIŞIDIR	162
3. HUKUK KURALLARI İNSAN İRADESİNİN ÜRÜNÜ OLUP SOYUT, GENEL VE SÜREKLİDİR.....	164
4. HUKUK KURALLARININ YAPTIRIMI ZORLAMADIR	166
B. HUKUK KURALLARININ NİTELİKLERİNE GÖRE TÜRLERİ	167
1. EMREDİCİ HUKUK KURALLARI	167
2. YETKİ VERİCİ HUKUK KURALLARI.....	169
3. TANIMLAYICI HUKUK KURALLARI.....	170
4. YEDEK HUKUK KURALLARI.....	170
a. Tamamlayıcı Hukuk Kuralları	170
b. Yorumlayıcı Hukuk Kuralları.....	172
5. İLGA EDİCİ HUKUK KURALLARI	173

ALTINCI BÖLÜM

HUKUK KURALLARININ UYGULANMASI

A. HUKUK KURALLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	175
1. YERSELLİK (MÜLKİLİK, ÜLKESELLİK) SİSTEMİ	176
2. KİŞİSELLİK (ŞAHSİLİK, MİLLİYET) SİSTEMİ.....	176
3. KARMA SİSTEM	177
4. CEZA HUKUKUNDA KORUMA VE EVRENSELLİK İLKELERİ	178
B. HUKUK KURALLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	179
1. HUKUK KURALININ YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ	179

2.	HUKUK KURALININ YÜRÜRLÜKTEN KALKMASI	180
a.	Kendiliğinden Yürürlükten Kalkma	181
b.	Başka Bir Hukuk Kuralı İle Yürürlükten Kaldırma (İlga).....	182
ba.	Açıkça Yürürlükten Kaldırma (Sarih İlga)	182
bb.	Üstü Örtülü Yürürlükten Kaldırma (Zimni İlga).....	182
bc.	İptal Yoluyla Yürürlükten Kaldırma.....	183
3.	HUKUK KURALLARININ GERİYE YÜRÜMEMESİ İLKESİ	184
a.	Genel Bilgi	184
b.	Ayrık (İstisnai) Durumlar.....	185
ba.	Ceza Hukuku Alanında Ayrık Durumlar	186
bb.	Özel Hukuk Alanında Ayrık Durumlar	186
bc.	Yargılama Hukuku Alanında Ayrık Durumlar	187
4.	HUKUK KURALLARININ ÇATIŞMASI HALİNDE GEÇERLİ İLKELER	188
a.	Üst Hukuk Kuralı (Lex Superior) Uygulanır	188
b.	Sonraki Kanun (Lex Posterior) önceki Kanunu Kaldırır	188
c.	Özel Kanun (Lex Specialis) Genel Kanunu kaldırır	189
C.	HUKUK KURALLARININ ANLAM BAKIMINDAN UYGULANMASI	189
1.	GENEL BİLGİ	189
2.	YORUM TÜRLERİ	190
a.	Yargısal Yorum.....	190
b.	Bilimsel Yorum.....	191
c.	Yasama Yorumu.....	191
3.	YORUM YÖNTEMLERİ	192
a.	Sözel (Lafzi, Metne Dayalı) Yorum.....	192
b.	Tarihsel Yorum	193
c.	Amaçsal (Gai) Yorum	193
d.	Karma Yöntem.....	194
e.	Hukuk Kuralının Yorumlanmasında Yararlanılan Mantık Kuralları	194
ea.	Kıyas (Benzetim, Örnekseme)	195
eb.	Öncelikli uygulama (Evleviyet, Haydi Haydi)	196
ec.	Aksiyle Kanıt (Karşıt anlamından sonuç çıkarma).....	197
4.	HÂKİMİN HUKUK (YARATMASI) KURALI KOYMA YETKİSİ.....	198
a.	Hâkimin Kuralı Koyma Yetkisinin Koşulları	198
aa.	Kanunda Boşluk Bulunması	199
ab.	Örf Ve Adet Hukukunda Uygulanabilir Bir Kuralın Bulunmaması.....	200

b.	Hâkimin Kural Koyma Yetkisinin Sınırı ve Yetkinin Kullanımında Uyulması Gereken Kurallar	201
c.	Hâkimin Koyduğu Hukuk Kuralının Niteliği ve Yasama İşlevinden Farkı	201
5.	HÂKİMİN TAKDİR YETKİSİ	202

YEDİNCİ BÖLÜM

HUKUKUN DALLARA AYRILMASI

A.	HUKUK DALLARI	205
B.	KAMU HUKUKU-ÖZEL HUKUK KARŞILAŞTIRMASI	206
C.	KAMU HUKUKU DALLARI.....	209
1.	ANAYASA HUKUKU.....	209
a.	Anayasa hukukunun genel esasları.....	209
b.	Türk anayasa hukuku.....	210
2.	İDARE HUKUKU	211
3.	CEZA HUKUKU	212
a.	Ceza hukuku genel hükümler	212
b.	Ceza hukuku Özel hükümler	212
c.	Uluslararası Ceza Hukuku	213
4.	CEZA USUL HUKUKU.....	214
5.	ULUSLARARASI HUKUK	214
6.	MALİ HUKUK	215
7.	VERGİ HUKUKU	215
8.	SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU.....	216
D.	ÖZEL HUKUK DALLARI	217
1.	MEDENİ HUKUK	218
a.	Kişiler Hukuku	218
b.	Aile Hukuku	219
c.	Miras Hukuku	219
d.	Eşya Hukuku	219
2.	BORÇLAR HUKUKU	220
a.	Borçlar hukuku genel hükümler	220
b.	Borçlar hukuku özel hükümler.....	221
3.	TİCARET HUKUKU.....	221
a.	Ticarî işletme Hukuku	221

b.	Şirketler Hukuku	222
c.	Kıymetli Evrak Hukuku	222
d.	Sigorta Hukuku	222
e.	Deniz Ticareti Hukuku	223
4.	DEVLETLER ÖZEL HUKUKU	223
a.	Vatandaşlık Hukuku	223
b.	Yabancılar Hukuku	224
c.	Kanunlar ihtilafı	224
d.	Milletlerarası Usûl Hukuku	225
E.	KARMA NİTELİKLİ HUKUK DALLARI	225
1.	İŞ HUKUKU	226
a.	Bireysel İş Hukuku	227
b.	Toplu İş Hukuku	227
2.	MEDENİ USUL HUKUKU	228
3.	İCRA VE İFLAS HUKUKU	229
4.	TÜKETİCİ HUKUKU	230
5.	FİKRİ VE SANAT ESERLERİ HUKUKU (FİKRİ HUKUK)	231
6.	ÇEVRE HUKUKU	232
7.	REKABET HUKUKU	233
8.	BANKA HUKUKU	233
9.	BİLİŞİM HUKUKU	234

SEKİZİNCİ BÖLÜM

ÖZEL HUKUKA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

A.	KİŞİ VE KİŞİLİK KAVRAMI	237
1.	KİŞİ KAVRAMI	237
2.	KİŞİLİK KAVRAMI	237
B.	GERÇEK KİŞİLER	238
1.	GERÇEK KİŞİLİĞİN BAŞLANGICI	238
2.	GERÇEK KİŞİLİĞİN SONA ERMESİ	238
a.	Genel Bilgi	238
b.	Kişiliğini Sona Erdiren Karineler	239
ba.	Ölüm Karinesi	240
bb.	Birlikte Ölüm Karinesi	241
c.	Gaiplik (Kayıplık)	241

C. HAK EHLİYETİ	241
1. HAK EHLİYETİNİN TEMEL İLKELERİ.....	242
a. Genellik İlkesi.....	242
b. Eşitlik İlkesi	242
2. HAK EHLİYETİNİ KISITLAYAN DÜZENLEMELER.....	242
a. Yaş	242
b. Cinsiyet	243
c. Ayırt Etme Gücü (Temyiz Kudreti)	243
d. Akıl Hastalığı	244
e. Şeref ve Haysiyete Aykırılık ile Mahkûmiyet Kararı	244
f. Nesep (Soy bağı, Akrabalık)	244
g. Yabancılık.....	244
h. Hâkim Tarafından Farklılık Yaratılması	245
D. FİİL EHLİYETİ.....	245
1. GENEL BİLGİ	245
2. FİİL EHLİYETİNİN ŞARTLARI.....	246
a. Temyiz Kudreti (Sezginlik, Ayırt Etme Gücüne Sahip Olmak)	246
b. Rüşt (Erginlik).....	247
ba. Evlenme	247
bb. Yargısal Erginlik (mahkeme kararıyla, kazai rüşt)	247
c. Kısıtlı Olmamak (Hacı Altına Almış Olmamak).....	248
3. FİİL EHLİYETİNİN ÇEŞİTLİ GÖRÜNÜMLERİ (KAPSAMI)	249
a. Hukuki İşlem Ehliyeti	249
b. Haksız Fiil Ehliyeti	249
c. Dava Ehliyeti	250
4. FİİL EHLİYETİ AÇISINDAN KİŞİLERİN SINIFLANDIRILMASI.....	250
a. Tam Ehliyetliler	250
b. Tam Ehliyetsizler.....	251
c. Sınırlı Ehliyetsizler.....	251
d. Sınırlı Ehliyetliler	252
E. TÜZEL KİŞİLER	253
1. GENEL BİLGİ	253
2. TÜZEL KİŞİ TÜRLERİ	254
a. Kamu Hukuku Tüzel Kişileri	254

b. Özel Hukuk Tüzel Kişileri	254
3. TÜZEL KİŞİNİN KURULUŞU	255
a. Bildirim (Serbest Kuruluş) Sistemi	255
b. İzin Sistemi	255
c. Tescil Sistemi	256
d. Karma Sistem	256
4. TÜZEL KİŞİLERİN HAK EHLİYETİ.....	256
a. Sadece Gerçek Kişilere Özgü Olan Haklar.....	257
b. Sadece Tüzel Kişilere Özgü Haklar.....	257
c. Gerçek ve Tüzel Kişilerin Ortak Yararlandıkları Haklar	257
5. TÜZEL KİŞİLERİN FİİL EHLİYETİ.....	257

DOKUZUNCU BÖLÜM HUKUKTA YAPTIRIM

A. YAPTIRIM KAVRAMI	259
B. YAPTIRIMIN İŞLEVİ	260
C. YAPTIRIMIN TARİH İÇİNDEKİ GELİŞİMİ	261
D. YAPTIRIM TÜRLERİ	262
1. KAMU HUKUKU YAPTIRIMLARI.....	262
a. Anayasa Hukuku Yaptırımları	263
b. Ceza Hukuku Yaptırımları	263
c. İdare Hukuku Yaptırımları	265
ca. İdarenin Uyguladığı Yaptırımlar.....	265
cb. İdareye Karşı Uygulanacak Yaptırımlar.....	267
2. ÖZEL HUKUK YAPTIRIMLARI.....	268
a. Zorla Yerine Getirme (Cebri İcra)	268
b. Tazminat.....	269
c. İşlemin Geçersizliği.....	270
ca. Yokluk.....	270
cb. Kesin Geçersizlik (Mutlak Butlan).....	271
cc. İptal Edilebilirlik (Nispi Butlan)	273
cd. Fesih ve Bedelin İadesi	274

ONUNCU BÖLÜM
TÜRK YARGI ÖRGÜTÜ

A. GENEL BİLGİ	277
B. ADLİ YARGI	279
1. İLK DERECE MAHKEMELERİ	279
a. Hukuk Mahkemeleri	279
b. Ceza Mahkemeleri	281
2. İKİNCİ DERECE (İSTİNAF) MAHKEMELERİ	283
3. ÜST DERECE (TEMİZ) MAHKEMESİ	284
C. İDARİ YARGI.....	285
1. İLK DERECE MAHKEMELERİ	286
a. İdare Mahkemeleri	286
b. Vergi Mahkemeleri	287
2. İKİNCİ DERECE (İSTİNAF) MAHKEMELERİ	287
3. ÜST DERECE (TEMİZ) MAHKEMESİ	288
D. ANAYASA YARGISI.....	290
E. UYUŞMAZLIK YARGISI	292
F. HESAP YARGISI.....	293
G. SEÇİM YARGISI	295
H. ASKERİ YARGI.....	296
KAYNAKLAR.....	297
KAVRAM DİZİNİ	301

